

899.962.1(09)

3 - 64

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ხელნაწერის უფლებით

ოლეგ ბოლიაძე

რუს საუკუნეების
ლიტერატურული პრინციპები ქართულ
მწერლობაში (V-XVIII სს.)

10. 01. 01 - ქართული ლიტერატურა

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორის
სამეცნიერო ხარისხის მოსაპოვებლად
წარმოდგენილი დისერტაციის

ა ვ ტ ო რ ე ფ ე რ ა ტ ი

თბილისი
2006

ნაშრომი შესრულებულია ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორიის კათედრაზე

ოფიციალური ოპონენტები:

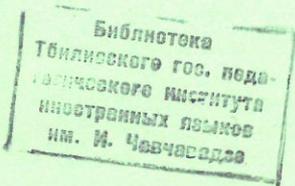
1. მიხეილ ქავთარია, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი (10.01.01)
2. გიორგი ალიბეგაშვილი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი (10.01.01)
3. სოსო მახარაშვილი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი (10.01.01)

დისერტაციის დაცვა შედგება 2006 წლის „12“ აპრილ „...“ საათზე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის დარგის (P 10. 10. №4) სადისერტაციო საბჭოს სსდომიზე

მისამართი: 0128, თბილისი, ი. ჭავჭავაძის გამზ. №1

დისერტაციის გაცნობა შესაძლებელია თსუ სამეცნიერო ბიბლიოთეკაში.
მისამართი: 0143, თბილისი, უნივერსიტეტის ქ. №2

ავტორეფერატი დაიგზავნა 2006 წლის... 1.12.2006

სადისერტაციო საბჭოს სწავლული მდივანი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი

[Handwritten signature] /ს. ტაბიძე /

ნაშრომის ზომადი დახასიათება

თემის აპტუალობა. ქართული მწერლობის ლიტერატურული პრინციპების მეცნიერული შესწავლის საკითხი (მით უფრო, ძველი ქართული მწერლობისა, რაც მოიცავს V-XVIII სს. პერიოდს) ერთი უმნიშვნელოვანესი და რთული პრობლემა არა მხოლოდ ქართული ლიტერატურათმცოდნეობისა. ამ ერთობ აქტუალური საკითხის, უფრო მართებულად, საკითხთა მეტად ფართო სფეროს კვლევის სათავე არსებითად 1712 წლიდან იწყება, როდესაც პირველად, სტამბური წესით ტფილისში გამოიცა შოთა რუსთაველის „ვეფხისტყაოსანი“, რომელსაც შესავალში კომენტარების სახით დართული ჰქონდა ვახტანგ VI, მეფის, პოეტისა და მკვლევარის „თარგმანი ვეფხისტყაოსნისა“. საზოგადოდ, რომელიმე ქვეყნის, ერის მწერლობის ლიტერატურული პრინციპების ძიება-კვლევა თავისთავად აქტუალური და ზოგადმეცნიერულია იმის გამოც, რომ ეს სფერო იმთავითვე მსოფლიო ლიტერატურის ისტორიკოსთა ინტერესთა არეალშია მოქცეული, რაც, ცხადია, უკვე საგულისხმო, მნიშვნელოვანი და ფრიალ საყურადღებო მომენტია. მას შემდგომ ინტერესი ამ პრობლემის მიმართ არ განუღებულა, უფრო მეტიც, ინტერესი ზოგადქართულიდან ზოგადმეცნიერულად იქცა და ეს პროცესი დღესაც აღმავალი ხაზით ვრცელდება. გაზიარებულად მიიჩნევა თვალსაზრისი იმის შესახებ, რომ სამეცნიერო-საკვლევ პრობლემათა შორის ფრიალ მნიშვნელოვანია იმ მხატვრულ საშუალებათა კვლევა-ძიება, რომელთაც იყენებდა ძველი ქართული ლიტერატურა, რასაც ადასტურებს ლიტერატურათმცოდნეობის ამ სფეროში არაერთი საგულისხმო ნაშრომი, რომელთა გათვალისწინების გარეშე შეუძლებელია ძველქართული მწერლობის შესწავლა, მისი თავისებურებების გათვალისწინება, მით უფრო დღეს, როდესაც განუხრებლად იზრდება ინტერესი და, რაც აქტუალურია, მოთხოვნილება სხვადასხვა ქვეყნის, ერის კულტურულ ფასეულობათა მიმართ საზოგადოდ და, კერძოდ, ქართული ლიტერატურული მემკვიდრეობის მიმართ და ამ პროცესში გამორჩეული ყურადღება ეთმობა თავისებურებათა, სპეციფიკურ თვისებათა, სახასიათო ლიტერატურულ წეს-კანონთა წყების შესწავლას, ყოველმხრივ გაცნობიერებას იმისას, რაც შუა საუკუნეების ლიტერატურული პრინციპებითაა სახელდებული და რაც ერთობ ნიშანდებულია ძველქართული მწერლობისათვის, მისი ლიტერატურულ-მხატვრული ბუნებისათვის, იმდენად, რამდენადაც ყველაფერი ეს თანხმეფერი და ახლობელ-საზიარო არაერთმხრივად მსოფლიო ლიტერატურისათვის ჩვეული პრინციპებისა და საშუალებას იძლევა ამ საწყაროს სულიერი ბუნების მრავალწახნაგობრივი გააზრებისა. ლიტერატურული მოვლენების აღქმა-გაცნობიერების ამგვარი მიდგომა სამეცნიერო წრეებში ვერ არავის გაუხდია კამათის საგნად, რაც კიდევ ერთხელ თვალნათლივ მეტყველებს შუა საუკუნეების ლიტერატურული პრინციპების შესწავლის აქტუალურობას. შუა საუკუნეების ლიტერატურული პრინციპების შესწავლა-გამომხეურება იმითაცაა მნიშვნელოვანი და აქტუალური, რომ ამგვარი ძიებანი მრავალმხრივ გვივალისწინებს და ფართო სამზერს გვიშლის იმ თვალსაწიერისაკენ, საიდანაც შესაძლებელია შეუმცდარად, მართებულად გავიხაროთ მთელ ეპოქათა ლიტერატურული მოვლენების განვითარების გზებში, ამ სულიერი ფენომენის მხატვრულ-ესთეტიკური ფუნქცია, რაც იმ ტიპის კატეგორიაა, მარადეპმიურობისა და საერთოადამიანურობის საფუძველი რომ დაეძებნება ნიადგა, თანაც ისეთი, უამთა ცვლის, დროის მოთხოვნებს, ერის სულიერ მოთხოვნილებათა კვალობაზეც რომ თანამდევია და მარადიული ღირებულების შემცველი. ამ განასერში ნაჩვენები ქართული მწერლობა მეზობელ და მახლობელ კულტურულ არეალში ყველა პარამეტრით ისეთ ფუნქციონალურ დატვირთვას იძენს, როგორსაც ზოგადსაკაცობრიო მოვლენად მიიჩნევენ, საზოგადოდ.

კვლევის საგნად ისახება V-XVIII სს. ქართული მწერლობის ლიტერატურული პრინციპების გენეზისი, მთავარი არსისა და რაობის ჩვენება ლიტერატურული ძეგლების ანალიზის მეოხებით, ხოლო მიზნად ისაა დასახული, თუ ვითარაა შესაძლებელი ჩვენება შუა საუკუნეების ზოგადკაცობრიული პრინციპებისა მხატვრულ ქნილებათა მავალითზე და, რაც უმთავრესია,